# WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 21 października 2010 r. *

W sprawie C-185/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank 's-Gravenhage (Niderlandy) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 kwietnia 2008 r., w postępowaniu:

**Latchways plc**,

**Eurosafe Solutions BV**

przeciwko

**Kedge Safety Systems BV**,

**Consolidated Nederland BV**,

* Język postępowania: niderlandzki.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, E. Juhász, G. Arestis i T. von Danwitz i D. Šváby (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 lutego 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Latchways plc oraz Eurosafe Solutions BV przez A. Mak, advocaat,

— w imieniu Kedge Safety Systems BV oraz Consolidated Nederland BV przez E. Schelhaass, advocaat,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu belgijskiego przez J.C. Halleux'go, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Schønberga oraz G. Zavvosa, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez F. Tuytschaevera, advocaat,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 kwietnia 2010 r.,

wydaje następujący

**Wyrok**

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych (Dz.U. 1989, L 40, s. 12), zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r. (Dz.U. L 284, s. 1) (zwanej dalej „dyrektywą 89/106"), dyrektywy Rady 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej [środków ochrony indywidualnej] (Dz.U. L 399, s. 18), zmienionej rozporządzeniem nr 1882/2003 (zwanej dalej „dyrektywą 89/686"), oraz decyzji Rady 93/465/EWG z dnia 22 lipca 1993 r. dotyczącej modułów stosowanych w różnych fazach procedur oceny zgodności oraz zasad umieszczania i używania oznakowania zgodności CE, które mają być stosowane w dyrektywach harmonizacji technicznej (Dz.U. L 220, s. 23).

2 Wniosek ten złożono w ramach sporu pomiędzy z jednej strony Latchways plc i Eurosafe Solutions BV (zwanymi dalej odpowiednio „Latchways" i „Eurosafe Solutions"), a z drugiej strony Kedge Safety Systems BV i Consolidated Nederland BV (zwanymi dalej odpowiednio „Kedge Safety Systems" i „Consolidated Nederland"), w przedmiocie tego, czy urządzenie kotwiczące chroniące przed upadkiem z wysokości przy pracach na dachach wyprodukowane przez Latchways oraz takie urządzenie wyprodukowane przez Kedge Safety Systems są bezpieczne i czy na urządzeniach tych można, czy też trzeba umieścić oznakowanie CE.

## Ramy prawne

### *Uregulowania Unii*

Dyrektywa 89/106

3 Artykuł 1 dyrektywy 89/106 ma następujące brzmienie:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wyrobów budowlanych w takim zakresie, w jakim odnoszą się do nich zasadnicze wymogi dotyczące obiektów budowlanych, o których mowa w art. 3 ust. 1.

2. Do celów niniejszej dyrektywy »wyrób budowlany« oznacza każdy wyrób wyprodukowany w celu wbudowania go na stałe w obiekty budowlane obejmujące zarówno budowle naziemne jak i budowle podziemne.

[…]".

4 Artykuł 2 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, aby wyroby [budowlane] określone w art. 1 przeznaczone do wykorzystania w obiektach [budowlanych] mogły być wprowadzane na rynek [do obrotu] tylko wówczas, gdy są użyteczne, to znaczy, że wykazują takie cechy, że obiekty [budowlane], w których mają być wbudowane, wmontowane, wykorzystane lub instalowane, zakładając, że obiekty te są prawidłowo zaprojektowane i wykonane, mogą spełniać zasadnicze wymogi, określone w art. 3, w tych przypadkach i tam, gdzie dla określonych obiektów obowiązują przepisy zawierające takie wymagania.

2. a) W przypadku gdy wyroby [budowlane] podlegają przepisom innych dyrektyw dotyczących innych aspektów, a które także nakładają wymóg umieszczenia oznakowania zgodności CE, określonego w art. 4 ust. 2, oznakowanie to wskazuje, że istnieje domniemanie spełniania przez dane wyroby [budowlane] przepisów zawartych w innych dyrektywach.

[…]".

5 Artykuł 3 rzeczonej dyrektywy brzmi:

„1. Zasadnicze wymogi dotyczące obiektów [budowlanych] i mogące wpływać na charakterystykę techniczną wyrobu [budowlanego] wymienione są w postaci celów w załączniku I.

[…]

3. Zasadnicze wymogi są uściślane w dokumentach (dokumentach interpretacyjnych) mających za zadanie ustalać niezbędne powiązania między zasadniczymi wymogami, ustanowionymi w ust. 1, a wnioskami na opracowanie norm oraz wnioskami dla wytycznych dla Europejskich Zatwierdzeń [Aprobat] Technicznych lub służyć do uznawania innych specyfikacji technicznych w rozumieniu art. 4 i 5".

6 Artykuł 4 dyrektywy 89/106 stanowi:

„1. W niniejszej dyrektywie przez »specyfikacje techniczne« rozumie się normy i zatwierdzenia [aprobaty] techniczne.

Do celów niniejszej dyrektywy przez »normy zharmonizowane« rozumie się specyfikacje techniczne przyjęte przez CEN [Europejski Komitet Normalizacyjny], CENELEC [Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki] lub obydwie te organizacje na wniosek Komisji, zgodnie z dyrektywą 83/189/EWG [ustanawiającą procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych (Dz.U. 109, s. 8)] na podstawie opinii wydanej przez Komitet, o którym mowa w art. 19, i zgodnie

z podpisanymi 13 listopada 1984 r. wytycznymi ogólnymi dotyczącymi współpracy Komisji z tymi dwiema organizacjami.

2. Państwa członkowskie uznają, że wyroby nadają się do wykorzystania, jeżeli umożliwiają one działania, do których zostały przeznaczone, pod warunkiem że są odpowiednio zaprojektowane i wykonane tak, by spełnić wymogi zasadnicze określone w art. 3, w przypadku gdy wyroby te mają oznakowanie CE wskazujące, że spełniają wszystkie przepisy niniejszej dyrektywy, łącznie z procedurami oceny zgodności ustanowionymi w rozdziale V i procedurą ustanowioną w rozdziale III. Oznakowanie CE wskazuje, że:

a) są one zgodne ze stosowanymi normami krajowymi stanowiącymi transpozycję norm zharmonizowanych, których wykaz opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*; państwa członkowskie powinny publikować wykazy tych norm krajowych;

b) są one zgodne z Europejskim Zatwierdzeniem Technicznym, wydanym [aprobatą techniczną wydaną] zgodnie z procedurą, o której mowa w rozdziale III;

lub

c) są one zgodne z krajowymi specyfikacjami technicznymi, określonymi w ust. 3, w przypadku gdy brak jest ustaleń zharmonizowanych; wykaz tych ustaleń krajowych jest sporządzany zgodnie z procedurą wymienioną w art. 5 ust. 2.

[…]".

7 Artykuł 7 dyrektywy 89/106 brzmi następująco:

„1. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości zharmonizowanych norm dla wyrobów [budowlanych], normy te są sporządzane przez europejskie organizacje normalizacyjne na podstawie mandatów wydawanych przez Komisję […].

2. Opracowywane w ten sposób normy powinny być wyrażane, w miarę możliwości, za pomocą właściwości użytkowych wyrobów [budowlanych], uwzględniając dokumenty interpretacyjne.

3. Po ustanowieniu norm przez europejskie organizacje normalizacyjne Komisja opublikuje ich wykaz w serii C *Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich*".

8 Punkt 4 załącznika I do tej dyrektywy brzmi następująco:

„4. Bezpieczeństwo wykorzystania

Obiekty budowlane muszą być zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby w trakcie wykorzystania nie stwarzały [niedopuszczalnego] ryzyka wypadków takich jak: poślizgi, upadki, zderzenia, oparzenia, porażenia prądem elektrycznym, obrażenia w wyniku eksplozji".

Dyrektywa 89/686

9 Artykuł 1 dyrektywy 89/686 stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa stosowana jest do środków ochrony indywidualnej, zwanych dalej »ŚOI«.

Dyrektywa ta określa warunki regulujące wprowadzenie na rynek [do obrotu] i swobodny przepływ środków ochrony indywidualnej w ramach Wspólnoty oraz podstawowe wymagania bezpieczeństwa, jakie musza spełniać ŚOI celem zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkownikom.

2. Dla celów niniejszej dyrektywy ŚOI oznacza każde urządzenie lub przyrząd przewidziany do noszenia bądź trzymania przez osobę w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami zdrowia lub bezpieczeństwa.

ŚOI obejmują również:

a) zespół składający się z kilku urządzeń lub przyrządów, które zostały ze sobą nierozerwalnie połączone przez producenta celem ochrony człowieka przed jednym lub wieloma potencjalnymi jednoczesnymi zagrożeniami;

b) urządzenie lub przyrząd połączone rozłącznie lub nierozłącznie z nieochronnym środkiem wyposażenia indywidualnego noszonym lub też trzymanym przez osobę w celu wykonywania określonych czynności;

c) wymienne składniki ŚOI, które są istotne dla ich właściwego funkcjonowania i używane wyłącznie do takich środków;

3. Każdy podzespół wprowadzony na rynek [do obrotu] razem ze środkami ochrony indywidualnej służący do połączenia z innymi zewnętrznymi, dodatkowymi urządzeniami jest uznawany za integralną część tego urządzenia, nawet jeżeli ten podzespół nie jest przewidziany do noszenia lub trzymania na stałe przez użytkownika przez cały okres wystawienia na zagrożenia.

[…]".

10 Artykuł 3 tej dyrektywy stanowi:

„ŚOI określone w art. 1 muszą spełniać podstawowe wymagania zdrowia i bezpieczeństwa określone w załączniku II".

11 Artykuł 4 ust. 1 rzeczonej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie nie mogą zabronić, ograniczyć lub przeszkodzić wprowadzaniu do obrotu środków ochrony osobistej lub ich części składowych, zgodnych z przepisami niniejszej dyrektywy i mających oznakowanie CE, które świadczy o ich zgodności ze wszystkimi przepisami niniejszej dyrektywy, łącznie z procedurami certyfikacji, określonymi w rozdziale II".

12 Punkt 3.1.2.2 załącznika II do dyrektywy 89/686 przewiduje:

„Zapobieganie upadkom z wysokości

ŚOI zapobiegające upadkom z wysokości lub ich skutkom powinny zawierać uprząż i system zaczepowy połączony z [bezpiecznym] punktem kotwiczenia. Powinny być one tak zaprojektowane, aby w przewidywanych warunkach użytkowania droga spadania użytkownika była zminimalizowania w celu uniknięcia kolizji z przeszkodami, a siła hamowania nie powinna przekraczać wartości progowej, powyżej której użytkownik mógłby doznać obrażeń ciała lub nastąpiłoby zerwanie albo pęknięcie któregoś elementu, mogące spowodować upadek użytkownika.

ŚOI muszą również zapewnić utrzymanie użytkownika po wyhamowaniu upadku we właściwej pozycji, w której będzie mógł oczekiwać pomocy, jeżeli to okaże się konieczne.

Karta informacyjna producenta powinna zawierać wszelkie właściwe informacje dotyczące:

— wymaganych charakterystyk [bezpiecznego] punktu kotwiczenia i minimalnej przestrzeni poniżej użytkownika;

— właściwego sposobu zakładania uprzęży i podłączenia systemu zaczepowego z [bezpiecznym] punktem kotwiczenia".

Decyzja 93/465

13 Punkt I B załącznika do decyzji 93/465 stanowi:

„Podstawowe wytyczne dotyczące umieszczania i stosowania oznakowań CE:

a) Oznakowanie CE symbolizuje zgodność ze wszystkimi zobowiązaniami spoczywającymi na producentach w odniesieniu do produktu, na mocy dyrektyw [Unii] dotyczących jego umieszczania.

[…]

b) Oznakowanie CE umieszczane na produktach przemysłowych oznacza, że osoba fizyczna lub prawna, która umieściła lub jest odpowiedzialna za umieszczenie takiego oznakowania, zweryfikowała zgodność danego produktu ze wszystkimi przepisami [Unii] w ramach ogólnej harmonizacji, które mają zastosowanie do danego produktu, oraz że produkt został poddany właściwym procedurom oceny zgodności.

[…]

e) Oznakowanie CE musi znajdować się na wszystkich produktach przemysłowych objętych dyrektywami dotyczącymi harmonizacji technicznej, opartymi na zasadach podejścia globalnego, o ile w danym przypadku szczególne dyrektywy nie przewidują inaczej; takie wyjątki nie stanowią odstępstwa od wymogu

znakowania, lecz od administracyjnych procedur oceny zgodności, które w niektórych przypadkach mogą zostać uznane za zbyt niewygodne. Każdy taki wyjątek lub odstępstwo od wymogu musi zostać odpowiednio uzasadnione.

Oznakowanie CE jest jedynym oznakowaniem świadczącym o tym, że produkty przemysłowe są zgodne z dyrektywami opartymi na zasadach globalnego podejścia.

W związku z koniecznością zachowania zgodności ze wszystkimi przepisami zawartymi w dyrektywach dotyczących znakowania CE, państwa członkowskie muszą wstrzymać się od wprowadzania do swoich regulacji krajowych odniesień do oznakowania zgodności innego niż oznakowanie CE.

[…]

i) Umieszczanie jakichkolwiek innych znaków, które mogłyby wprowadzać w błąd strony trzecie co do znaczenia i postaci oznakowania CE, musi być zabronione.

[…]

l) Państwa członkowskie muszą zastosować wszelkie przepisy prawa krajowego, niezbędne w celu wykluczenia jakiejkolwiek możliwości pomyłki oraz zapobieżenia nadużywaniu oznakowania CE.

»Bez uszczerbku dla zawartych w danej dyrektywie przepisów odnoszących się do stosowania klauzuli ochronnej, w przypadku gdy państwo członkowskie stwierdza bezprawne umieszczenie oznakowania CE, producent, jego przedstawiciel

[z siedzibą w Unii Europejskiej] lub wyjątkowo, w przypadkach przewidzianych na mocy szczególnych dyrektyw, osoba odpowiedzialna za wprowadzenie danego produktu na rynek wspólnotowy [do obrotu w Unii], zobowiązana jest [zobowiązani są] dostosować produkt do wymagań oraz zaniechać naruszeń na warunkach nałożonych przez państwo członkowskie. W przypadku dalszego występowania takiego braku zgodności, państwo członkowskie musi zastosować wszelkie właściwe środki, mające na celu wstrzymanie lub zakazanie wprowadzania danego produktu na rynek [do obrotu] lub zapewnienie jego wycofania z rynku [obrotu], zgodnie z procedurami ustanowionymi w klauzulach ochronnych«."

*Norma EN 795 i publikacja jej odniesień w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*

14 Norma EN 795 zatytułowana „Ochrona przed upadkiem z wysokości – Urządzenia kotwiczące – Wymagania i badania" została opracowana w ramach mandatu udzielonego CEN przez Komisję i Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu. Punkty 4.2 i 4.3.1.1 rzeczonej normy precyzują wymogi techniczne, jakie muszą spełniać urządzenia kotwiczące klasy A1, a ich przeznaczeniem jest wspomaganie wymogów, o których mowa w pkt 3.1.2.2 załącznika II do dyrektywy 89/686.

15 Punkt 3.13 normy EN 795 brzmi następująco:

„3.13. Klasy

3.13.1. Klasa A

3.13.1.1 Klasa A1

Do klasy A1 zalicza się strukturalne punkty kotwiczące przeznaczone do mocowania na powierzchniach pionowych, poziomych i nachylonych, np. ścianach, kolumnach, nadprożach.

[…]".

16 W komunikacie Komisji 2000/C 40/05 w ramach wdrażania dyrektywy 89/686, zmienionej dyrektywami 93/68/EWG, 93/95/EWG i 96/58/WE (Dz.U. 2000, C 40, s. 7), dokonano publikacji tytułu i odniesień normy EN 795 w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* wraz z ostrzeżeniem, zgodnie z którym „niniejsza publikacja nie dotyczy urządzeń opisanych w klasach A (kotwice strukturalne) […], w odniesieniu do których nie gwarantuje ona domniemania zgodności z przepisami dyrektywy 89/686/EWG".

*Uregulowania krajowe*

17 Dyrektywa 89/106 została transponowana w Niderlandach przez Bouwbesluit (rozporządzenie budowlane) z dnia 16 grudnia 1991 r. (*Staatsblad* 1991, nr 680), zastąpiona od dnia 1 stycznia 2003 r. przez Bouwbesluit 2003 (rozporządzenie budowlane z 2003 r., *Staatsblad* 2002, nr 410), wielokrotnie zmienione w późniejszym okresie.

18 Dyrektywa 89/686 została transponowana w Niderlandach przez Warenwetbesluit persoonlijke beschermingsmiddelen (rozporządzenie dotyczące środków ochrony indywidualnej, *Staatsblad* 1992, nr 396), przyjęte w wykonaniu niderlandzkiej ustawy regulującej między innymi jakość i bezpieczeństwo produktów, wielokrotnie zmienione w późniejszym okresie.

19 Norma EN 795 została transponowana w Niderlandach jako norma NEN 795.

**Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne**

20 Latchways, będąca konkurentem Kedge Safety Systems, produkuje i sprzedaje urządzenie kotwiczące Mansafe, mocowane na dachu przy użyciu śrub, które są umieszczane w konstrukcji dachu występującej pod pokryciem dachowym. Na wspomnianym urządzeniu zamieszcza ona oznakowanie CE zgodnie z normą EN 795.

21 Kedge Safety Systems natomiast produkuje i sprzedaje urządzenie kotwiczące Kedge Safety, mocowane na dachu w ten sposób, że rozeta tego urządzenia jest przyklejana do bitumicznego pokrycia dachowego. Spółka ta twierdzi, że urządzenie to spełnia normę EN 795.

22 W latach 2004 i 2005 Consolidated Nederland, będąca jednym z nabywców Kedge Safety, dwukrotnie zleciła badanie tego urządzenia jednostce zatwierdzonej i upoważnionej do certyfikowania ŚOI w świetle zharmonizowanych norm. Przy tych dwóch okazjach jednostka ta stwierdziła, że Kedge Safety spełniała pewne punkty normy EN 795 dotyczące urządzeń klasy A1, jednak wyraźnie wskazała, że przeprowadzone próby nie uzasadniały oznakowania CE ani deklaracji zgodności z dyrektywą 89/686.

23 W 2005 r. Latchways zleciła ocenę Kedge Safety dwóm innym zatwierdzonym jednostkom. Obydwie doszły do wniosku, że Kedge Safety nie udało się przejść części badania przewidzianego przez normę EN 795, ponieważ w szczególnych warunkach cieplnych urządzenie to odkleiło się po poddaniu statycznej sile 5,68 kN, podczas gdy pkt 4.3.1.1 normy EN 795 wymaga wytrzymałości równej co najmniej 10 kN.

24 Na wniosek Latchways i Eurosafe Solutions, będącej dystrybutorem Mansafe w Niderlandach, Rechtbank Doordrecht wydał orzeczenie w sprawie środków tymczasowych zakazujące Kedge Safety Systems wskazywania, że jej urządzenie kotwiczące spełnia normę EN 795 z wyjątkiem przypadków wykorzystania na nowych dachach i w dni bezsłoneczne, oraz zobowiązujące ją informować o tym swoich klientów.

25 W postępowaniu przed sądem krajowym Latchways i Eurosafe Solutions żądają zakazu sprzedaży Kedge Safety przy braku oznakowania CE, ponieważ wyrób ten objęty jest zakresem stosowania dyrektywy 89/686. Tytułem ewentualnym żądają one, aby Kedge Safety Systems i Consolidated Nederland zakazano sprzedaży tego wyrobu do wykorzystywania na wszystkich powierzchniach dachowych, twierdzenia, że spełnia on normę EN 795, i wskazywania, że wyrób ten jest bezpieczny.

26 Kedge Safety Systems i Consolidated Nederland występują z powództwem wzajemnym, żądając, aby Latchways i Eurosafe Solutions zakazano umieszczania oznakowania CE na Mansafe, powoływania się na normę EN 795 i dalszej sprzedaży tego wyrobu. Na uzasadnienie żądań Kedge Safety Systems i Consolidated Nederland podnoszą, że klasy A, C, D normy EN 795 objęte są zakresem stosowania dyrektywy 89/106 oraz że Latchways i Eurosafe Solutions nie mogą domagać się deklaracji zgodności Mansafe na podstawie dyrektywy 89/686.

27 „Jako że Rechtbank 's-Gravenhage miał wątpliwości co do dyrektyw mających zastosowanie do spornych urządzeń, zasad wykorzystywania oznakowania CE oraz charakteru normy EN 795, w orzeczeniu wstępnym z dnia 18 lipca 2007 r. wezwał strony toczącego się przed nim postępowania do wypowiedzenia się w przedmiocie pytań, jakie zamierzał zadać Trybunałowi."

28 Po zapoznaniu się z uwagami stron toczącego się przed nim postępowania Rechtbank 's-Gravenhage postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy urządzenia kotwiczące klasy A1 w rozumieniu normy europejskiej EN 795 (które powinny pozostawać stale na miejscu) są objęte wyłącznie zakresem stosowania dyrektywy 89/106 […]?

2) W przypadku odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie: czy te urządzenia kotwiczące – ewentualnie jako część składowa środków ochrony indywidualnej – są objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/686 […]?

3) W przypadku odpowiedzi przeczącej na pierwsze i drugie pytanie: czy – także w świetle załącznika II do dyrektywy 89/686 […], a w szczególności pkt 3.1.2.2 tego załącznika – należy dokonać oceny, czy [ŚOI], które są objęte zakresem stosowania tej dyrektywy, same jako takie spełniają wymagania zasadnicze tej dyrektywy, czy też należy również w tym kontekście uwzględnić kwestię, czy urządzenie kotwiczące, z którym zostaje połączony dany [ŚOI], jest bezpieczne w przewidywalnych warunkach użytkowania w rozumieniu załącznika II?

4) Czy prawo wspólnotowe, a w szczególności decyzja 93/465 […], pozwala na fakultatywne umieszczenie na urządzeniu kotwiczącym, o którym mowa w pierwszym pytaniu, oznakowania CE jako dowodu jego zgodności z dyrektywą 89/686 […] lub dyrektywą 89/106 […]?

5) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej w całości lub w części na czwarte pytanie: jaką procedurę lub jakie procedury należy zastosować w celu ustalenia zgodności z dyrektywą 89/686 […] lub dyrektywą 89/106 […]?

6) Czy w odniesieniu do urządzeń kotwiczących, o których mowa w pierwszym pytaniu, należy traktować normę europejską EN 795 jako prawo [Unii] podlegające wykładni Trybunału Sprawiedliwości […]?

7) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na szóste pytanie: czy należy interpretować normę europejską EN 795 w ten sposób, że urządzenie kotwiczące, o którym mowa w pierwszym pytaniu, powinno zostać poddane badaniom (przez jednostkę notyfikowaną) w przewidywalnych warunkach użytkowania (takich jak temperatury zewnętrzne, warunki atmosferyczne, starzenie się samego urządzenia kotwiczącego lub materiałów, przy użyciu których jest ono umocowywane, bądź pokrycia dachowego)?

8) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na siódme pytanie: czy badania powinny zostać przeprowadzone zgodnie z ograniczeniami zastosowania (określonymi w instrukcji obsługi)?".

**W przedmiocie pytań prejudycjalnych**

29 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że pytania pierwsze, drugie i trzecie dotyczą stosowania dyrektyw 89/106 i 89/686 do urządzeń kotwiczących klasy A1 zdefiniowanych w normie EN 795. Jednakże udzielenie odpowiedzi na te pytania pociąga za sobą konieczność dokonania przez Trybunał wykładni rzeczonej normy, której charakter

prawny i wykładnia są przedmiotem pytań szóstego, siódmego i ósmego. Z tego względu należy najpierw odpowiedzieć na te ostatnie pytania.

*W przedmiocie pytań szóstego, siódmego i ósmego dotyczących charakteru prawnego normy EN 795*

30 W pytaniach szóstym, siódmym i ósmym sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy przepisy i wymogi normy EN 795 dotyczące urządzeń kotwiczących klasy A1 objęte są prawem Unii i w konsekwencji czy mogą być przedmiotem wykładni Trybunału, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej – wnosi o dokonanie ich wykładni.

31 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach zbliżania przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących produktów, jakiego dokonują w szczególności dyrektywy 89/106 i 89/686, instytucje Unii przyjmują dyrektywy określające podstawowe wymagania, które spełniać muszą produkty objęte ich zakresem stosowania. Zgodnie z procedurą przewidzianą w dyrektywie 83/109 Komisja udziela następnie mandatu europejskim organizacjom normalizacyjnym do opracowania specyfikacji technicznych precyzujących zasadnicze wymogi sformułowane w rzeczonych dyrektywach. Po ustaleniu przez rzeczone organizacje norm Komisja publikuje ich wykazy w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Wskutek tej publikacji produkty objęte dyrektywą harmonizacji technicznej i spełniające wymogi techniczne określone w zharmonizowanych normach dotyczących tych produktów uzyskują domniemanie zgodności z podstawowymi wymogami rzeczonej dyrektywy.

32 W niniejszej sprawie z normy EN 795 wynika, że została ona opracowana w ramach mandatu udzielonego CEN przez Komisję zgodnie z pkt 3.1.2.2 załącznika II do

dyrektywy 89/686. Następnie odniesienia tej normy zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* w ramach komunikatu 2000/C 40/05. Komunikat ten wskazuje jednak wyraźnie, że owa publikacja nie dotyczy w szczególności urządzeń opisanych w klasie A1 normy EN 795, w odniesieniu do których nie gwarantuje ona domniemania zgodności z przepisami dyrektywy 89/686.

33 W konsekwencji, jak zaznaczył w pkt 123 opinii rzecznik generalny, przepisów normy EN 795 dotyczących urządzeń kotwiczących klasy A1 nie można uznać za zharmonizowane specyfikacje techniczne. Normę EN 795 należy tytułem powyższego oraz w zakresie w jakim dotyczy urządzeń kotwiczących klasy A1, uznać za ustanowioną przez prywatną organizację normalizacyjną normę o charakterze technicznym pozbawioną związku z dyrektywą 89/686.

34 Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem właściwość Trybunału do orzekania w trybie prejudycjalnym ograniczona jest do badania przepisów prawa Unii (zob. podobnie postanowienie z dnia 16 stycznia 2008 r. w sprawie C-361/07 Polier, pkt 9 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 Jako że w pkt 32 i 33 niniejszego wyroku ustalone zostało, iż omawiane przepisy nie stanowią przepisów prawa Unii, należy przyjąć, bez potrzeby zastanawiania się nad charakterem prawnym zharmonizowanych norm, że Trybunał nie może dokonać wykładni przepisów normy EN 795 dotyczących urządzeń kotwiczących klasy A1.

36 W następstwie powyższego na pytanie szóste należy odpowiedzieć, że przepisy normy EN 795 dotyczące urządzeń kotwiczących klasy A1 nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/686, nie mieszczą się zatem w ramach prawa Unii, i w konsekwencji Trybunał nie jest właściwy, by dokonać ich wykładni.

37 Biorąc pod uwagę odpowiedź, jakiej udzielono na pytanie szóste, nie należy udzielać odpowiedzi na pytania siódme i ósme.

*W przedmiocie pytań pierwszego, drugiego i trzeciego dotyczących stosowania dyrektyw 89/106 i 89/686 do urządzeń będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym*

38 W pytaniach pierwszym, drugim i trzecim sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy urządzenia kotwiczące klasy A1 zdefiniowane w normie EN 795 objęte są zakresem stosowania dyrektywy 89/106 lub dyrektywy 89/686.

39 Jako że Trybunał nie ma właściwości, by dokonać wykładni przepisów i wymogów normy EN 795 dotyczących rzeczonych urządzeń, należy wziąć pod uwagę urządzenia kotwiczące będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, a mianowicie Mansafe i Kedge Safety.

40 Urządzenia te stanowią system strukturalnych kotwic mocowanych na dachu obiektu budowlanego, o które zaczepiany jest ŚOI. Jak wynika z postanowienia odsyłającego, rzeczone urządzenia kotwiczące mają pozostać na stałe przymocowane do obiektu budowlanego po ich zainstalowaniu i mogą być zatem wykorzystywane później, co potwierdziły zainteresowane strony na rozprawie.

41 Jeżeli chodzi po pierwsze o stosowanie dyrektywy 89/686 do tych urządzeń, zakres jej stosowania określa jej art. 1, dokonując w ust. 2 i 3 definicji terminu ŚOI.

42 Systematyka tych ustępów ukazuje, że zaliczenie do ŚOI zakłada, iż wyrób taki jest lub przynajmniej może być noszony lub trzymany przez użytkownika podczas okresu, w jakim jest on wystawiony na zagrożenie. Musi to być zatem wyrób ruchomy. Bezsporne jest natomiast, że urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym w celu wykorzystywania są mocowane do obiektów budowlanych. Nie są one zatem przeznaczone do noszenia lub trzymania przez użytkownika w rozumieniu dyrektyw 89/686.

43 Należy również stwierdzić, że funkcja tych urządzeń stoi na przeszkodzie temu, aby mogły one zostać zaliczone do „podzespołów" w rozumieniu art. 1 ust. 3 dyrektywy 89/686 i uznawane za integralną część ŚOI. Funkcją takich urządzeń nie jest wcale połączenie ŚOI z „innymi zewnętrznymi urządzeniami" w rozumieniu tego przepisu lub z „[bezpiecznym] punktem kotwiczenia" w rozumieniu pkt 3.1.2.2 załącznika II do tej samej dyrektywy. Wręcz przeciwnie, mają one stanowić „urządzenie zewnętrzne", o które zaczepiany jest ŚOI.

44 Należy zatem uznać, że urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym ze względu na ich charakter i funkcję nie mogą być objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/686.

45 Zasadności tego wniosku nie może podważyć wymóg wspomniany w pkt 3.1.2.2 załącznika II do dyrektywy 89/686, zgodnie z którym karta informacyjna producenta ŚOI powinna zawierać wszelkie właściwe informacje dotyczące wymaganych charakterystyk bezpiecznego punktu kotwiczenia, z którym ŚOI ma być połączony.

46 Z art. 3 dyrektywy 89/686 wynika bowiem, że załącznik II do tej dyrektywy w całości i jego pkt 3.1.2.2 w szczególności mają na celu jedynie określenie podstawowych wymagań zdrowia i bezpieczeństwa mających zastosowanie do ŚOI. Spoczywający na producencie obowiązek, zgodnie z którym jego karta informacyjna powinna zawierać wszelkie właściwe informacje dotyczące wymaganych charakterystyk bezpiecznego

punktu kotwiczenia, z którym ŚOI ma być połączony, nie może zatem rozszerzać zakresu stosowania wspomnianej dyrektywy poza granice wyznaczone w jej art. 1.

47 W świetle powyższych uwag na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które nie są przeznaczone do trzymania lub noszenia przez ich użytkownika, nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/686 ani jako takie, ani ze względu na okoliczność, że są przeznaczone do połączenia z ŚOI.

48 W świetle odpowiedzi udzielonej na drugie pytanie nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na trzecie pytanie.

49 Po drugie co się tyczy stosowania dyrektywy 89/106 do urządzeń kotwiczących takich jak Mansafe i Kedge Safety, z art. 1 ust. 1 tej dyrektywy wynika, że stosuje się ją do wyrobów budowlanych w takim zakresie, w jakim odnoszą się do nich zasadnicze wymogi dotyczące obiektów budowlanych, o których mowa w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy. W celu określenia zasadniczych wymogów odnoszących się do tych obiektów i mogących wpływać na charakterystykę techniczną wyrobu budowlanego, ten ostatni artykuł odsyła do załącznika I do dyrektywy 89/106, który dotyczy w szczególności bezpieczeństwa wykorzystywania obiektów budowlanych.

50 W tym znaczeniu stosowanie dyrektywy 89/106 do wyrobu zakłada w szczególności spełnienia dwóch przesłanek, z których pierwsza dotyczy charakteru tego wyrobu, a druga odnosi się do jego funkcji.

51 Po pierwsze, jeżeli chodzi o charakter wyrobów podlegających dyrektywie 89/106, jej art. 1 ust. 2 stanowi, że „wyrób budowlany" oznacza każdy wyrób wyprodukowany w celu wbudowania go na stałe w obiekty budowlane.

52 Na wstępie należy stwierdzić, że dyrektywa 89/106 nie definiuje zwrotu „wbudowany na stałe". Pomimo tego i mając na względzie zwykłe znaczenie tego zwrotu oraz cel tej dyrektywy, którym jest zagwarantowanie, aby obiekty budowlane spełniały zasadnicze wymagania, o których w niej mowa, należy przyjąć, że do wyrobów budowlanych należy zaliczać wyroby stanowiące część obiektu budowlanego, których usunięcie zmniejsza wartość użytkową obiektu i których usunięcie lub zastąpienie stanowi operację budowlaną.

53 W świetle charakterystyki urządzeń kotwiczących będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które wynikają z pkt 40 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że urządzenia te są przymocowane do dachu w sposób taki, że stanowią część obiektu budowlanego zgodnie z kwalifikacją wyrobu budowlanego w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 89/106.

54 Po drugie, jeżeli chodzi o funkcję wyrobów objętych zakresem stosowania dyrektywy 89/106, pkt 4 załącznika I do tej dyrektywy stanowi, że wyroby budowlane powinny pozwalać na wznoszenie obiektów, które są odpowiednie do zamierzonego wykorzystania, w szczególności jeżeli chodzi o bezpieczeństwo wykorzystywania, wymagając by były one zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby w trakcie wykorzystania nie stwarzały niedopuszczalnego ryzyka wypadków takich jak: poślizgi, upadki, zderzenia, oparzenia, porażenia prądem elektrycznym, obrażenia w wyniku eksplozji.

55 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że urządzenia kotwiczące takie jak te w postępowaniu przed sądem krajowym mają na celu zapewnić bezpieczeństwo osób przy pracach na dachach, zapobiegając upadkom z wysokości, do jakich może dojść przy okazji wykorzystywania dachu, w szczególności w celach czyszczenia i napraw obiektu budowlanego.

56 W konsekwencji należy uznać, że urządzenia takie gwarantują bezpieczeństwo wykorzystywania dachu obiektów budowlanych w rozumieniu pkt 4 załącznika I do dyrektywy 89/106.

57 Wniosku tego nie podważa okoliczność, że pkt 4 załącznika do rzeczonej dyrektywy, w niderlandzkiej wersji językowej, nie dotyczy czynności wykonywanych na zewnątrz obiektu budowlanego, a więc tych wykonywanych na dachach. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem konieczność jednolitej wykładni przepisów Unii wyklucza, aby w razie wątpliwości tekst przepisu był rozpatrywany odrębnie, i wymaga, aby był on interpretowany i stosowany w świetle wersji ustanowionych w innych językach urzędowych (zob. podobnie wyrok z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie C-375/07 Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, Zb.Orz. s. I-8691, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo). Pozostałe wersje językowe, takie jak wersja niemiecka, angielska i francuska, w żaden sposób nie rozróżniają pomiędzy czynnościami wykonywanymi wewnątrz i na zewnątrz obiektu budowlanego.

58 Ponadto z żadnego z przepisów dyrektywy 89/106 nie można wywnioskować, iż narzuca się zawężające rozumienie zakresu jej stosowania, które powinno prowadzić do wykluczenia z niego urządzeń takich jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym. Wręcz przeciwnie, w świetle celów tej dyrektywy dla bezpieczeństwa wykorzystywania obiektów budowlanych, w szczególności w przypadku osób pracujących na dachach, decydujące jest, aby przy okazji wykorzystywania dachu mogły one polegać na urządzeniach kotwiczących przymocowanych do obiektu budowlanego oraz mających tam pozostawać na stałe, które po przymocowaniu

stanowią część rzeczonego obiektu i są zatem wyrobami budowlanymi w rozumieniu dyrektywy 89/106.

59 W świetle powyższych rozważań na pierwsze pytanie należy odpowiedzieć, że urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które stanowią część obiektu budowlanego, do którego są przymocowane w celu zagwarantowania bezpieczeństwa wykorzystywania dachu tego obiektu, są objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/106.

*W przedmiocie pytań czwartego i piątego dotyczących wykładni decyzji 93/465*

60 W pytaniu czwartym sąd krajowy stara się zasadniczo ustalić, czy decyzja 93/465 pozwala na fakultatywne umieszczenie oznakowania CE na produkcie nieobjętym zakresem stosowania dyrektywy, na mocy której jest ono umieszczone, lecz spełniającym wymogi techniczne przez nią określone, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, jakiej procedury lub jakich procedur należy przestrzegać w tym zakresie.

61 W tym zakresie należy zaznaczyć, że pkt I B lit. a), b) w związku z lit. e) załącznika do decyzji 93/465 pozwalają ustalić, że oznakowanie CE stanowi jedyny instrument świadczący po pierwsze o zgodności produktu z zasadniczymi wymogami określonymi w dyrektywie lub w dyrektywach harmonizacji technicznej, które mają do niego zastosowanie, a po drugie poddania tego produktu odpowiednim procedurom oceny zgodności ze wspomnianymi dyrektywami.

62 Ponadto pkt I B lit. i) i l) tego samego załącznika uwydatniają konieczność wykluczenia jakiejkolwiek możliwości pomyłki oraz zapobieżenia nadużywaniu oznakowania CE, w szczególności poprzez nałożenie na państwa członkowskie obowiązku zapewnienia, by zaniechano bezprawnego umieszczania oznakowania CE.

63 W tych okolicznościach oznakowanie CE może być umieszczane wyłącznie na produktach, dla których jest to przewidziane na mocy szczegółowych przepisów harmonizacyjnych Unii, oraz nie może być umieszczane na żadnych innych produktach. Konsekwencją bowiem jakiejkolwiek innej oceny byłoby zagrożenie wystąpienia pomyłki dotyczącej znaczenia wspomnianego oznakowania. To zresztą w celu zapobieżenia zagrożeniu związanemu z taką pomyłką art. 30 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 339/93 (Dz.U. L 218, s. 30), mającego zastosowanie od dnia 1 stycznia 2010 r., stanowi, że oznakowanie CE może być umieszczane wyłącznie na produktach, dla których jest to przewidziane na mocy odpowiednich szczegółowych przepisów harmonizacyjnych Unii, oraz nie może być umieszczane na żadnych innych produktach.

64 Na czwarte pytanie prejudycjalne należy zatem odpowiedzieć, że decyzja 93/465 wyklucza fakultatywne umieszczenie oznakowania CE na produkcie nieobjętym zakresem stosowania dyrektywy, na mocy której jest ono umieszczone, chociażby produkt ten spełniał wymogi techniczne przez nią określone.

65 W świetle odpowiedzi, jakiej udzielono na czwarte pytanie, nie należy badać pytania piątego.

**W przedmiocie kosztów**

66 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Przepisy normy europejskiej 795 dotyczące urządzeń kotwiczących klasy A1 nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy Rady 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej [środków ochrony indywidualnej], zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r., nie mieszczą się zatem w ramach prawa Unii i w konsekwencji Trybunał nie jest właściwy, by dokonać ich wykładni.**

2) **Urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które nie są przeznaczone do trzymania lub noszenia przez ich użytkownika, nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy 89/686, zmienionej rozporządzeniem nr 1882/2003, ani jako takie, ani ze względu na okoliczność, że są przeznaczone do połączenia ze środkiem ochrony indywidualnej.**

3) **Urządzenia kotwiczące takie jak te będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które stanowią część obiektu budowlanego, do którego są przymocowane w celu zagwarantowania bezpieczeństwa wykorzystywania dachu tego obiektu, są objęte zakresem stosowania dyrektywy Rady**

**89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych, zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003.**

**4) Decyzja Rady 93/465/EWG z dnia 22 lipca 1993 r. dotycząca modułów stosowanych w różnych fazach procedur oceny zgodności oraz zasad umieszczania i używania oznakowania zgodności CE, które mają być stosowane w dyrektywach harmonizacji technicznej, wyklucza fakultatywne umieszczenie oznakowania CE na produkcie nieobjętym zakresem stosowania dyrektywy, na mocy której jest ono umieszczone, chociażby produkt ten spełniał wymogi techniczne przez nią określone.**

Podpisy